

DEU ANYS DE CAMP D'APRENTATGE A L'EBRE: 1982-83 / 1992-93

Òscar Cid. Coordinador del Camp d'Aprenentatge de l'Ebre

Introducció

Quan la gent ens pregunta de què treballem sovint contestem que treballem en «una escola diferent». Potser és la manera més simple però més correcta de definir el treball en un Camp d'Aprenentatge com el nostre. De fet, els anglesos en diuen «outdoor school» —*escola fora de portes*— quan es refereixen a les activitats d'aprenentatge que es realitzen fora de l'edifici escolar.

El Camp, però, no treballa només amb alumnes sinó que pretén incidir també en la formació del professorat, la dinamització pedagògic-ambiental de la zona i la difusió de materials didàctics per a l'estudi del medi i l'educació ambiental.

Una part important del treball d'estudi que realitzen els xiquets al Camp d'Aprenentatge de l'Ebre es realitza fora de l'edifici escolar. Un camp d'arròs, el riu, un molí, la llotja del peix, el carrer o una pesquera de les basses, per posar uns exemples, es converteixen habitualment en aules d'estudi.

La proposta del Camp d'Aprenentatge no és una proposta d'esplai ni de colònies. En l'actualitat l'oferta del Camp d'Aprenentatge es dirigeix preferentment als alumnes d'ensenyament primari i secundari compresos a la franja d'edat dels 12 als 16 anys.

També programem activitats de formació per a mestres i professors d'ensenyament primari i secundari i, esporàdicament, atenem demandes de grups de joves universitaris.

La metodologia

L'equip de mestres del Camp d'Aprenentatge és conscient que un aprenentatge útil i equilibrat passa necessàriament per un protagonisme actiu del xiquet en totes les activitats de l'escola. Per això, procura que el mateix nen sigui el motor del seu aprenentatge, de tal manera que el paper dels professors consisteix bàsicament a estimular els alumnes, desenrotllar capacitats, oferir recursos, guiar i, en definitiva, assegurar el màxim aprofitament de les activitats efectuades.

L'estudi de l'entorn natural i humà que es realitza al Camp d'Aprenentatge comporta al xiquet l'aplicació d'una llarga sèrie de tècniques i operacions; n'assenyalarem

unes quantes: enquestes, construcció d'aparells, disseny d'experiments, recollida ordenada de mostres, observació amb microscopis i lupes binoculars, confecció d'herbaris, consultes bibliogràfiques, realització de dibuixos i esquemes, redacció d'observacions fetes, disseccions d'animals, operacions aritmètiques, etc.

El procés de treball

El Camp d'Aprenentatge segueix un ritme de treball que comporta tres fases ben diferenciades: una primera (que es realitza a l'escola), consisteix en la motivació i preparació per a les activitats d'investigació que es duran a terme fora de l'escola. En la segona fase del treball—que es realitza en el lloc objecte d'estudi— es fa una recollida de mostres i/o informació necessàries per a l'aprenentatge que es persegueix. La tercera fase —que pot realitzar-se a l'edifici del Camp d'Aprenentatge (parcialment) o, ja de tornada, a l'escola— consisteix a fer una observació i/o anàlisi de les mostres recollides, elaboració i ordenació de tota la informació recollida, elaboració de conclusions i expressió dels resultats obtinguts.

Continguts i activitats

Vegem-ne la següent exemplificació:

EL RIU

A l'escola

- Projectió d'àudio-visuals.
- Elaboració de mapes, murals, maquetes...
- Treballs de recerca sobre aspectes històrics, aprofitaments...
- Elaboració de vocabularis específics, reculls folklòrics...
- Construcció d'aparells de mostreig i material de camp...

Treball de camp

- Estudi de les aigües del riu.
- Estudi del bosc de ribera.
- Els conreus: l'horta.
- Estudi de les plantes de sorral.
- El riu des de dins del riu.
- Els pobles de la vora del riu.
- Les indústries de transformació.

Tallers posteriors

- Observació del plàncton. Cadenes tròfiques al riu.
- Experiment de salinitat: entendre el Delta.
- Taller de plantes: l'herbari.

C a m p s d'Aprenentatge

- Taller de cuina: mermelades i confitures.
- Taller d'expressió: mòbils, murals, monografies, auques, àudiovisuals...

LA BASSA A l'escola

- Elaboració de mapes, murals, maquetes.
- Treballs de recerca sobre aspectes físics, ecològics humans de la bassa.
- Construcció d'aparells de mostreig i material de camp.
- Ensinistraments: la bicicleta, el microscopi, els aparells d'observació...

Treball de camp

- Estudi de les plantes i els animals.
- Estudi de l'arrossar.
- Estudi de les aus aquàtiques.
- Estudi de l'activitat humana: pesqueres, «caixers» i arrossars.

Tallers posteriors

- Observació de fauna aquàtica.
- Taller de plantes: l'herbari.
- Taller de cuina: l'arross.
- Taller d'expressió: articulables, monografies, auques, mòbils, murals...

LA MAR A l'escola

- Comentaris de text, elaboració de vocabularis mariners, treball amb notícies de premsa...
- Treball sobre plànol: localització de l'activitat pesquera a Catalunya.

- Preparació d'enquestes i material de camp.
- El peix a la dieta alimentària.

Treball de camp

- Estudi de les arts i sistemes de pesca.
- Parlem amb els mariners.
- Coneixement i identificació d'espècies marines.
- La llotja i la subhasta del peix.
- Estudi de la platja.
- Estudi de la badia.

Tallers posteriors

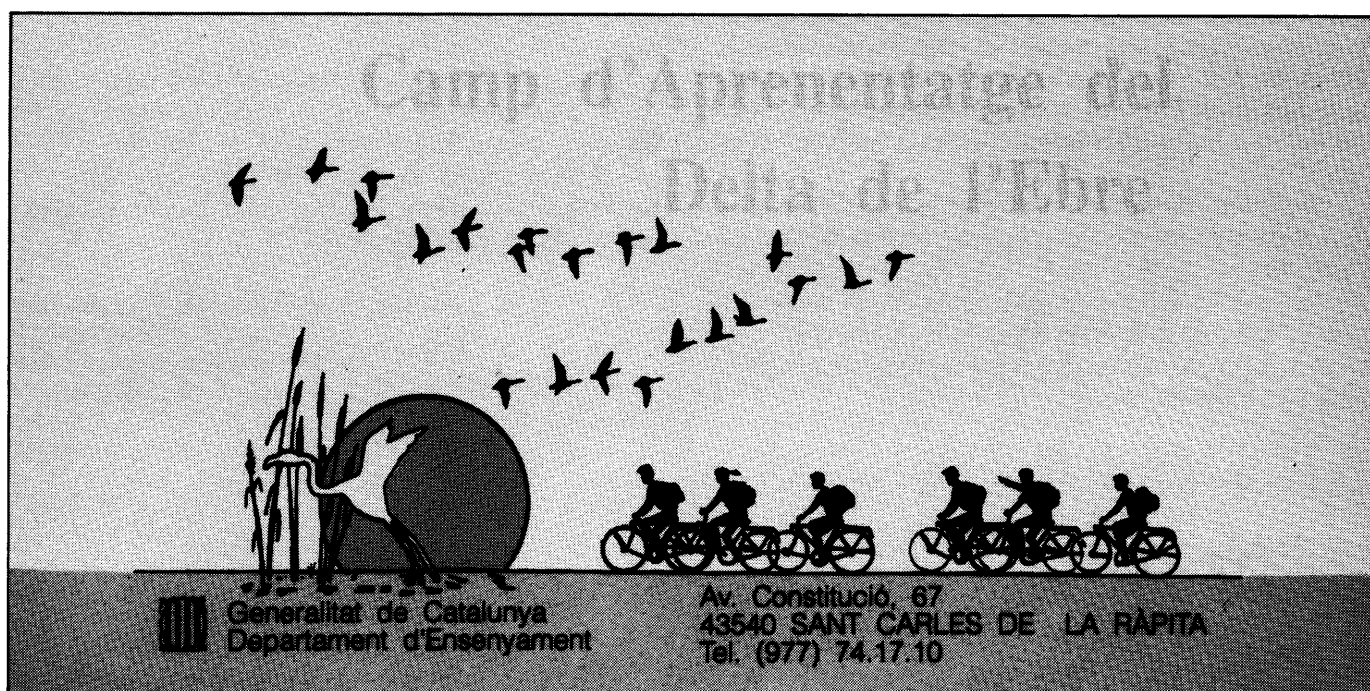
- Dissecció d'un peix.
- Fauna marina: determinació i classificació d'espècies.
- Taller de cuina: conserves i escabetxos.
- Taller d'expressió: murals, mòbils, auques, còmics...

Línies d'actuació del pla de treball

Programa d'estades

El Camp ofereix a les escoles la possibilitat de realitzar estades de cinc dies on es realitzen activitats de descoberta i recerca entorn a tres àmbits de treball al Delta de l'Ebre: el riu, la bassa i la badia. Aquestes activitats comencen a l'escola i continuen al Camp on es realitzen sortides de treball i tallers de laboratori i sessions d'aula, amb activitats complementàries a partir de les sis de la tarda. Aquest treball té continuïtat posteriorment a l'escola.

El paper del mestre és fonamental per a la realització de les Estades, motiu pel qual els mestres assisteixen prèviament a les Trobades de Coordinació on s'elabora el programa d'activitats específic per a cada grup.

Programa d'activitats comarcals

Des d'un començament el Camp d'Aprenentatge es planteja la necessitat que el coneixement del medi estiga a l'abast dels escolars de la zona i posa en marxa un programa de sortides per a les escoles del Baix Ebre i el Montsià.

Aquest programa s'anomena Cicle de Sortides i s'articula entorn d'unes sortides trimestrals al llarg del curs escolar, complementat amb activitats a l'escola.

Elaboració de materials

El Camp d'Aprenentatge disposa d'una sèrie de materials didàctics elaborats per a donar suport a les activitats que realitzem. Aquests es concreten en dossiers per al mestre, monografies i quaderns per a l'alumne.

Altres activitats

El Camp col·labora amb els Ajuntaments, Consells Comarcals i entitats locals quan es requerit per a realitzar, coordinar i/o dissenyar activitats de dinamització i sensibilització mediambiental. Fruit d'aquestes col·laboracions han sorgit: un Itinerari de descoberta dels arbres del Parc de Tortosa, el dossier «Del Faig al Tamaríu»: els arbres del Montsià, els pòsters «Del Faig al Tamaríu» i «L'arbre: font de vida», el projecte per a un Programa d'Educació Ambiental d'abast comarcal sobre la problemàtica dels Residus (de propera execució) amb col·laboració en el Departament de Medi Ambient, entre d'altres.

Grups de treball i seminaris

El Camp promou i posa en marxa la possibilitat de col·laboració de mestres de les nostres terres en l'elaboració de materials i propostes entorn de la descoberta del medi. El Camp ha promogut i/o participat en un seguit de seminaris patrocinats per l'ICE de la Universitat de Barcelona, de la Universitat Politècnica de Catalunya i/o la Universitat Rovira i Virgili.

Finalment, us adjuntem una sèrie estadística de la utilització del Camp d'Aprenentatge en el període 1982-83 a 1991-92.

Pel que fa a centres, 284 corresponen a centres públics, 118 a privats i 48 a altres tipus de centres.

Respecte als alumnes, 34 094 provenien de centres públics i 14 168 de privats.

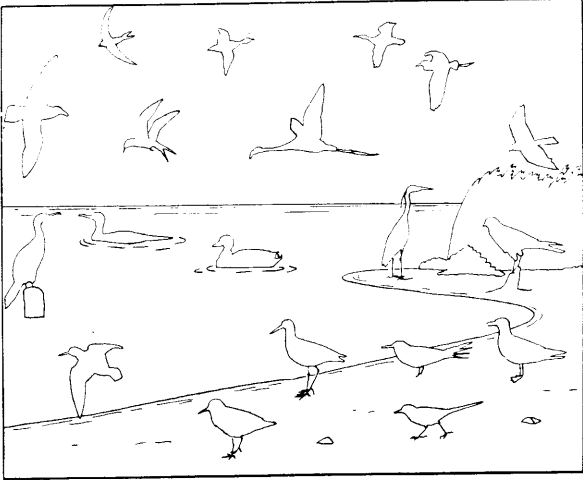

 Generalitat de Catalunya
 Departament d'Ensenyament
 Camp d'Aprenentatge de l'Ebre

2.- LA SILUETA

◆ FIXA'T, ARA, EN LA SILUETA.
 POSA UNA CREU AL REQUADRE CORRESPONENT.

Accionada
 Allargassada verticalment
 Allargassada horitzontalment

◆ S'ASSEMBLA A ALGUNA D'AQUESTES SILUETES ?
 ENCERCLA-LA.

Quant a professors —comptabilitzats com a persones/dia—, 2 990 eren de centres públics, 1 243 de centres privats, i la resta, 505, d'altres tipus de centres.

Si us interessa alguna qüestió més concreta sobre l'oferta que té a la vostra disposició el Camp d'Aprenentatge, poseu-vos en contacte amb:

Camp d'Aprenentatge del Delta de l'Ebre
Avda. de la Constitució, 18
43 540 Sant Carles de la Ràpita
Tel. (977) 74 17 10